

מסכת זבחים פרק ג' - "כָּל הַפְּסוּלִין"

1. לא, ב - לב, ב

כ"ז

משנה

כָּל הַפְּסוּלִין שֶׁשָּׁחְטוּ - שֶׁחִטְתָּן בְּשָׂרָה, שֶׁהִשְׁחִיטָה בְּשָׂרָה: בְּזָרִים, וּבְנָשִׁים, וּבְעֶבְדִים, וּבְטַמְאִים, וְאִפִּילוּ בְּקֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים, וּבְלֶבֶד שֶׁלֹּא יְהִיוּ טַמְאִים נוֹגְעִין בְּבֶשֶׂר. לְפִיכָּה, הוּא - פּוֹסְלִין בְּמַחְשָׁבָה.

לב, א

וְכוֹלֵן, שֶׁקִּיבְלוּ אֶת הַדָּם חוּץ לְזִמְנוֹ, וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ - אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ יִחְזוֹר הַכֶּשֶׁר וְיִקְבֵּל.

קִיבֵל הַכֶּשֶׁר, וְנָתַן לְפִסּוּל - יִחְזוֹר לְכֶשֶׁר. קִיבֵל בְּיָמֵינוּ וְנָתַן לְשִׁמְאֵלוֹ - יִחְזוֹר לְיָמֵינוּ. קִיבֵל בְּכָלִי קֹדֶשׁ וְנָתַן לְכָלִי חוּל - יִחְזוֹר לְכָלִי קֹדֶשׁ. נִשְׁפָּךְ מִן הַכָּלִי עַל הָרֶצֶפָה וְאֶסְפוֹ - כֶּשֶׁר.

נָתַנוּ עַל גְּבִי הַכֶּבֶשׂ, שֶׁלֹּא כִּנְגַד הַיִּסּוּד, נָתַן אֶת הַנִּיטְנִין לְמִטָּה, לְמַעַלָּן, וְאֶת הַנִּיטְנִין לְמַעַלָּן לְמִטָּה, וְאֶת הַנִּיטְנִין בְּפָנָיִם, בְּחוּץ, וְאֶת הַנִּיטְנִין בְּחוּץ בְּפָנָיִם - אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ יִחְזוֹר הַכֶּשֶׁר וְיִקְבֵּל.

גמרא

"שֶׁשָּׁחְטוּ"²⁰¹: דִּיעֲבַד - אֵין, לְכַתְחִילָה - לֹא.

ורמיהו:

"וְשִׁחַט"²⁰² (ויקרא א, ה) - שֶׁחִיטָה בְּזֶרַע בְּשָׂרָה, שֶׁהִשְׁחִיטָה בְּשָׂרָה: בְּזָרִים, וּבְנָשִׁים, וּבְעֶבְדִים, וּבְטַמְאִים,

וְאִפִּילוּ בְּקֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים. אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּכֹהֲנִים? אֲמַרְתָּ: וְכִי מֵאֵין בְּאַתָּה?

מִבְּלֵל שֶׁנֶּאֱמָר: "וְאַתָּה וּבְנֶיךָ אֶתְּךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת פְּהַנְתְּכֶם לְכָל דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ"²⁰³ (במדבר יח, ז).

יְכוֹל אִף בְּשִׁחִיטָה? תִּלְמוּד לומר: "וְשִׁחַט אֶת בֶּן הַבְּקָר לְפָנָיִךָ וְהִקְרִיבֵנוּ ... " (ויקרא א, ה) - מִקְבֵּלָה וְאֵילָךְ מִצֹּת בְּהוֹנָה, לִימַד עַל הַשְּׁחִיטָה שֶׁבְּשָׂרָה בְּכָל אָדָם!

הוא הדין דאפילו לכתחילה נמי, ומשום דקא בעי למיתנא טמאים, דלכתחילה - לא, גזירה שמא יגעו בכשר, התנא: "שֶׁשָּׁחְטוּ".

מתני' כל הפסולין ששחטו שחטו שחטתו כשרה. כדיליף בגמ': ובטמאים. בטמא שרץ קאמר שאינו מטמא כלי דלאו אב הטומאה הוא או בטמא מת וכגון שבדק קרומית של קנה ושחט בה אבל בסכין לא שהוא מטמא את הסכין והסכין מטמא את הבשר וכגון דעביד סכין אריכא ושחט: לפיכך הן פוסלין. את הקרבן במחשבה אם שחטוהו במחשבה הואיל וראוין לעבודה זו מחשבתן מחשבה: וכולן. הפסולין: שקיבלו הדם. על מנת לאכול ולהקטיר חוץ לזמנו או חוץ למקומו: אם יש דם הנפש. עוד בבהמה יחזור הכשר ויקבל ויזרוק הכשר שאין מחשבתן של אלו פוסלתן בקבלה לפי שאין ראויין לה ואין מחשבה פוסלת אלא במי שראוי לעבודה דכתב המקריב אותו לא יחשב (ויקרא ז) בראוי להקרבה הכתוב מדבר: יחזיר לכשר. דלא מיפסיל בהכי ובפרק [ראשון] (דף יד:) שנינו לה למאן דאית ליה הולכה שלא ברגל שמה הולכה למר כדאית ליה ולאידך כדאית ליה: נתנו. הפסול על גבי הכבש או שלא כנגד היסוד כו': יחזור הכשר ויקבל. אי סבירא לן דפסול עושה שיריים אשמעינן האי תנא דשלא במקומו לאו כמקומו דמי לפיכך לא עשאן שיריים ואי סבירא ליה דשלא במקומו כמקומו דמי והויא לה זריקה גמורה באדם פסול אשמעינן דאין פסול עושה שיריים: גמ' הי"ג ורמיהו ושחט שחטה בזר כשרה מדלא כתיב ושחט הכהן:

גמ'

וכי מאין באת. לומר שצריכה כהונה והלא לא נאמר בה כהן: והקריבו הכהנים. ומדכתב בקבלה כהונה ובשחטה לא כתיב לימד על השחטה שכשרה בזר:

²⁰¹ ע"פ שיטת מקובצת. גירסת וילנא: שחטו

²⁰² וְשִׁחַט אֶת בֶּן הַבְּקָר לְפָנָיִךָ וְהִקְרִיבֵנוּ בְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ כְּכִיב אֲשֶׁר פִּתַח אֹהֶל מוֹעֵד

²⁰³ וְאַתָּה וּבְנֶיךָ אֶתְּךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת פְּהַנְתְּכֶם לְכָל דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ וְלִמְבוֹת לְפָרְכֶת וְעַבְדֵיכֶם עַבְדֵי מִתְנֶה אֶתְּךָ אֶת פְּהַנְתְּכֶם וְהָזַר הַקָּרֵב יִמָּת

רש"י

מה סמיכה בטהורים. כדמפרש לקמיה:
מדרבנן. שמא יגעו בבשר:
מאי שנא סמיכה. דבטהורים מדאורייתא:
דכתיב לפני ה'. ושחט את בן הבקר לפני ה' וכיון דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה אין סמיכה מבחוץ ושחיטה מבפנים אלא אף הסמיכה בפנים ואין טמא נכנס לעזרה:
ואין השוחט לפני ה'. שאם רצה עומד חוץ לעזרה ושוחט בסכין ארוכה:
לפנים מן הנשחט. לפניו מן הבהמה: ה"ג שוחט את בן הבקר יהיה לפני ה'.

וטמא דיעבד שפיר דמי?
 ורמינהו:

"**וסמך... ושחט**"²⁰⁴ (ויקרא א, ד-ה),

מה סמיכה - בטהורים,
 אף שחיטה - בטהורים!

מדרבנן.

מאי שנא סמיכה? דכתיב: "**לפני ה'**",

שחיטה נמי הכתיב: "**לפני ה'**" (ויקרא א, ד-ה)!

אפשר דעביד סכין ארוכה ושחיט.

סמיכה נמי אפשר דמעיל ידיה וסמיד!

קסבר: ביאה במקצת, שמה ביאה.

רב חסדא מתני איפכא:

"**וסמך... ושחט**" (ויקרא א, ד-ה) -

מה שחיטה בטהורין,

אף סמיכה בטהורין."

מאי שנא שחיטה? דכתיב: "**לפני ה'**",

סמיכה נמי כתיב: "**לפני ה'**"!

לב,

אפשר דמעיל ידיה וסמיד.

שחיטה נמי אפשר דעביד סכין ארוכה ושחיט!

הא מני?

שמעון התימני היא.

דתנא:

"**ושחט את בן הבקר לפני ה'**" (ויקרא א, ה) - ולא השוחט לפני ה'.

שמעון התימני אומר:

מניו שיהיו ידיו של שוחט לפניו מן הנשחט?

תלמוד לומר: "**ושחט את בן הבקר לפני ה'**" - שוחט את בן הבקר יהא לפני ה'."

²⁰⁴ ד וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו.

ה ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן המהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד

2. לב, ב

רס"י

נגיעה. סתם במקצת היא :
שחל שמיני שלו. והיה לו היום
 ליכנס להר הבית לחלל שער
 נקנור שלא נתקדש להכניס ידיו
 לבהונות וראה קרי ובעל קרי אין
 נכנס להר הבית כדאמר"י באלו
 דברים (פסחים דף סז) זב וכל זב
 לרבות בעל קרי שמשלח חוץ
 לשתי מחנות כדאמרין התם :
אע"פ שאין טבול יום אחר. של
 טומאת קרי נכנס להר הבית
 דקסבר טבול יום דזב כזב דמי
 זה נכנס ומכניס ידיו לעזרה ליתן
 מדם האשם ומלוג השמן על
 בהונותיו כדי שיטהר לאכול
 פסחו לערב והוא ישלחנו לעזרה
 היום לשחוט ולזרוק עליו אבל
 הוא לא יכנס לעזרה (ושוחט
 בסכין ארוכה) דטבול יום שנכנס
 לעזרה בכרת כדאמר"י בהקומץ
 רבה (מנחות כז :) :
מוטב יבוא עשה. של פסח :
שיש בו כרת וידחה עשה.
 דשילוח טמאים מהר הבית שאין
 בו כרת שאין ענוש כרת אלא
 מחומת העזרה ולפנים :
אפי' עשה אין בו. בהר הבית
 לגבי טבול יום דקסבר טבול יום
 דזב לאו כזב דמי :
נכח החצר החדשה. הר הבית
 שחידשו בה בהלכותיה :
אידי ואידי. עשה של כרת טבול
 יום לגבי עזרה בכרת הוא והא
 קא מעייל לעזרה שהרי אי אפשר
 להוציא דם האשם לחלל השער
 דמיפסל ביוצא :
מטונך. ממשאך שבאתה עלי
 להכביד אכביד עליך ממצורע
 השיבות שגזירת הכתוב היא
 אצלו שהותרה לו ביאה במקצת
 שהרי מחוסר כיפורים הוא והוא
 מכניס ידיו לבהונות :
הואיל והותרה. ביאה מקצת
 לצרעתו :
הותרה. אף לטבול יום של קרי
 שלו :
אמר רב יוסף. שמע מינה
 מדעולא דאמר הואיל ואישתרי
 להא אישתרי להא :
רובן. של ציבור זבין בפסח ולא
 נדחית טומאת זיבה אצלן ונעשו
 טמאי מתים בו ביום הואיל
 והותרו לטומאת המת שנדחה
 אצלן הותרו לזיבתן :
טומאה אישתראי. שבאה
 אחרונה זיבה ראשונה עומדת
 במקומה ולא דמי למצורע
 דהתם איכא למימר מיגו
 דקמיינת לא הוי אסירא ליה
 בתרייתא לא חמירא לך
 מקמיינת שהרי טמא היה
 ומותר אבל הכא כי הוה זיבה
 גרידתא הוה אסירי השתא
 דאיתוספא טומאה עלייהו
 אישתרו להו :
הואיל והותרו לטומאתן.
 הקודמת אינן נאסרין מחמת
 האחרונה שהרי אף הראשונה
 טומאה של כרת היתה והיו
 מותרים היום :
היתירא הואי. בהיתר גמור גזרה
 עליו תורה ביאה במקצת :

אמר עולא אמר ריש לקיש:
 טמא שהכניס ידו לפנים - לוקה,
 שנאמר: **"בכל קדש לא תגע"**²⁰⁵ (ויקרא יב, ד) מקיש ביאה לנגיעה,
 מה נגיעה במקצת שמה נגיעה,
 אף ביאה במקצת שמה ביאה.

איתיביה רב הושעיא לעולא:
**"מצורע שחל שמיני שלו להיות בערב הפסח,
 וראה קרי בו ביום וטבל.
 אמרו חכמים:
 אף על פי שאין טבול יום אחר נכנס, זה נכנס,
 מוטב יבוא עשה שיש בו כרת,
 וידחה עשה, שאין בו כרת."**

ורבי יוחנן אמר:
 דבר תורה אפילו עשה אין בו,
 שנאמר: **"ועמד יהושפט בקהל יהודה וירושלם,
 בבית ה' לפני החצר החדשה"** (דברי הימים ב, ה),
 מאי **"חצר החדשה"**?
 אמר רבי יוחנן:
 שחידשו בה דברים הרבה,
 ואמרו: טבול יום אל יכנס למחנה לזיה.
 ואי אמרת: **"ביאה במקצת שמה ביאה"** - היכי מעייל ידיה בבהונות?
 אידי ואידי עשה שיש בו כרת הוא!

אמר ליה:
 משונך, שאני מצורע,
 הואיל והותר לצרעתו הותר לקריו.

אמר רב יוסף:
 קסבר עולא: רובן זבים, ונעשו טמאי מתים,
 הואיל והותרו לטומאתן, הותרו לזיבתן.

אמר ליה אביי:
 מי דמי?!
 טומאה - אישתראי,
 זיבה - לא אישתראי!
 אמר ליה:
 דלמא הכי קאמר מר: רובן טמאי מתים ונעשו זבים, הואיל והותרו לטומאתן הותרו לזיבתן.

אמר ליה:
 אין.

ואפתי לא דמי:
 מצורע - היתירא הוא,
 הואיל ואישתרי אישתרי,
 טומאה - דחוייה היא,
 להא - אידחאי,
 להא - לא אידחאי!

אמר ליה רבא:
 אדרבה, איפכא מסתברא!

מצורע - היתירא הוא,

²⁰⁵ ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה

ר"י

[טומאה] דחוייה היא. כלומר בקושי נדחית אצלה דיחוי בעלמא על ידי נשיאות עון שהציץ מרצה ולא בהיתר גמור לטומאת מת אידחי ולא לטומאת זיבה:

דתורייהו. אביי ורבא סבירא להו טומאה דחוייה היא בצבור ונימי למיהוי מאן דאמר בפ"ק דיומא (דף ו:ו) דאמר הותרה היא בצבור יחיד במקום רבים:

לימא מסייע ליה. לעולא דאמר ביאה במקצת שמה ביאה:

תכף לסמיכה שחיטה. כדכתיב וסמך ושחט:

חוץ מזו. של אשם מצורע:

שהיתה בשער נקנור. הוא שער המזרחי כדתנן בשקלים (פ"ו מ"ג) שבמזרח שער נקנור וחלל שער לא נתקדש בקדושת העזרה כדאמרי' כביצד צולין (פסחים פה:): לפי שהמצורע עומד שם ומכניס ידיו לעזרה ושם מוציאין לו את האשם וסומך עליו וחוזר ומכניסו למקום שחיטתו ושוחטו מפני שאין מצורע יכול ליכנס בעזרה ולסמוך:

עד שמזיזין עליו מדם חטאתו. לא עליו ממש קאמר שאין נותנין על בהונות אלא מדם האשם אלא שזורקין בשבילו דם חטאתו ודם אשמו:

ליעזיל ידיה. לתוך הפתח ולסמוך ולישחטיה אצל הפתח דהא כל הפתחים שהיו שם רחבן עשר אמות וחמש מהן בצפון וחמש מהן בדרום שהפתח מכוון כנגד פתחו של היכל באמצע העזרה ויכול לשחוט לפני צפונה של פתח דהוה ליה צפון וקס"ד רבי היא דאמר כל צפון העזרה כשר לשחיטי קדשים ואף צפון שבמקום דריסת רגלי כהנים וישראל כדאמר לעיל:

מרחק צפון. צפון הכשר (מהן) לשחיטת קדשי קדשים רחוק מן הפתח יותר מכ"ב אמה מקום דריסת ישראל ומקום דריסת כהנים דכל אחת מהן י"א אמה במסכת מדות (פ"ה) [וכר"י ברבי יהודה] דאמר (יומא דף לו.) איזהו צפון מקיר מזבח ועד כותל העזרה כנגד צפונה של מזבח ותו לא הילכך צריך להחזירו בצפון המזבח וליכא תכף לסמיכה שחיטה:

הכי גרסינן וליעבד פישפש. ופירושו פתח קטן כדתנן במסכת שקלים שבמזרח בשער נקנור ושני פשפשו היו לו אחד מימינו ואחד משמאלו והן מחשבון פתחים שהיו משתחווים כנגד הפתחים והכא פרכינן וניעביד פתח קטן בכותל צפוני של עזרה כנגד המזבח ויעמוד מצורע בחללו ויכניס ידו ויסמוך אי לאו דביאה במקצת שמה ביאה:

הכל בכתב. כך אמר דוד כל פתח העזרה ומדותיה ובנין כל הבית נמסר לי מיד ה' ואין להוסיף על החשבון וביאה במקצת לא שמה ביאה:

אמר רב יוסף. לעולם רבי היא ודקאמרת ליעול וליסמוך כל הסומך כו':

מאי קסבר. האי תנא דאמר כל הסמיכות צריכות תכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו:

ליעול וליסמוך בהדיא. דרחמנא אמר לו שיכנס ויסמוך:

שמה ירבה בפסיעות. לאחר שסמך אם יכנס פסיעה לצד פנים יותר משהיה צריך נמצא ענוש כרת:

סמיכת אשם מצורע דאורייתא. כשאר אשמות דגמרינן להו סמיכה מהיקשא דכחטאת כאשם בפ"ק (לעיל יא.):

תכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא. דלא משמע ליה וסמך ושחט במקום שסומך ישחוט:

מיתבי וסמך ושחט. האי דסמכינהו קרא להיקשא סמכינהו כדאמרי' מה סמיכה בטהורים כו' וסמיכה דפשיטא לן בה משום דכתיב לפני ה' בשחיטה דצריכה שתהא לפניו ומשום דתכף לסמיכה שחיטה צריך שיכנס הסומך לפניו ולעמוד טמא מבחוץ ולסמוך בפנים אי אפשר כדאמרן לעיל שראשו ורובו מכניס:

ואי אמרת לאו דאורייתא. היכי פשיטא ליה סמיכה בטהורין:

בטמאין נמי איתא. שסומך בחוץ ומכניסה טהור לפניו ושחט:

להא - אישתראי,
ולהא - לא אישתראי,
טומאה - דחוייה הוא,
מה לי חד דחויא, מה לי שתי דחיות?

מכלל: דתרוניהו סבירא להו: טומאה דחוייה היא בצבור. לגא

לימא מסייע ליה:

"כל הסמיכות שהיו שם, קורא עליהו אני: תכף לסמיכה שחיטה, חוץ מזו,

שהיתה בשער נקנור,

שאין מצורע יכול ליכנס לשם עד שמזיזין עליו מדם חטאתו, ומדם אשמו".

ואי אמרת: ביאה במקצת לא שמה ביאה ליעזיל ידיה ולסמוך!

אמר רב יוסף:

הא מני?

רבי יוסי ברבי יהודה היא,

דאמר: מרחק צפון.

וליעבד פישפש!

אביי ורבא דאמרי תרוניהו:

"הכל בכתב מיד ה' עלי השקיל את כל מלאכת התבנית" (דברי הימים א, כח, ט).

איכא דאמרי:

אמר רב יוסף:

כל הסומך ראשו ורובו מכניס.

מאי טעמא?

כל כחו בעיניו,

הלכך לא אפשר.

מאי קסבר?

אי קסבר: סמיכת אשם מצורע דאורייתא,

ותכף לסמיכה שחיטה דאורייתא - ליעול ולסמוך להדיא,

דרחמנא אמר!

אמר רב אדא בר מתנה:

גזירה,

שמה ירבה בפסיעות.

איכא דאמרי:

אמר רב אדא בר מתנה:

סמיכת אשם מצורע - דאורייתא,

ותכף לסמיכה שחיטה - לאו דאורייתא.

מיתבי:

"וסמה... ושחט" ²⁰⁶ (ויקרא א, ד-ה),

מה סמיכה בטהורין,

אף שחיטה בטהורין".

ואי אמרת לאו דאורייתא בטמאין נמי משכחת לה!

אלא איפוהי,

²⁰⁶ ד וסמה ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו. ה ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד

רָשׁ"י

סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא. קסבר שאינו בכלל אשמות שהרי אינו בא אלא להכשיר:

רבינא אמר. הא דאמר עולא לעיל משמיה דריש לקיש בביאה מקצת:

לענין מלקות אמרה. כדקאמר לוקה בהדיא אבל לא לענין כרת דתותביה מצורע שראה קרי דכי איתקש ביאה לנגיעה לאזהרה איתקש כדכתיב לא תבא אבל לעונש לא איתקש דאין עונש בנגיעה:

לטמא שנגע בקדש איתמר. לא יליף ריש לקיש מלקות מההוא קרא אלא לטמא שנגע בקדש ולא איירי בביאת מקדש כלל:

בתרומה כתיב. כדמוכח סיפיה דקרא עד מלאת ימי טהרה שיעריב שמשה שהיא טבולת יום ארוך שטבולת בשביעי ללדתה וכל ימי טוהר שלה [הרי] היא כטבולת יום וביום מ' ואחד מביאה קרבנה ומדכתיב לא תגע עד מלאת אבל משימלאו ימיה תגע ואפי' מחוסרת כפרה ע"כ בתרומה כתיב דלענין קדש עד שתביא כפרתה והכי מוקמינן להאי קרא ביבמות בהערל וכיון דבתרומה כתיב לא ילפינן מלקות דקדש ואפילו בק"ו דאין מזהירין מן הדין:

לאוכל בשר קדש. בטומאת הגוף:

בכל קדש לא תגע. ודרשינן לקמן אזהרה לאוכל:

טומאתו טומאתו. כתיב בברת באוכל קדש בטומאת הגוף וטומאתו עליו וכתוב בביאת מקדש עוד טומאתו בו מה ביאת מקדש איכא אזהרה ולא יטמאו את מחניהם אף טומאת הגוף דאוכל קודש תיפוק ליה אזהרה מהכא: ומשני טמא שנגע נפקא לן מדאפקיה בלשון נגיעה:

אזהרה לאוכל. עיקר קרא מידריש מדאיתקש קדש למקדש בהאי קרא דרשינן מה ביאת מקדש דבר שיש בו כרת אף אזהרת קודש דבר שיש בו כרת והיינו אכילה דאילו בנגיעה לא אשכחן כרת ומיהו אזהרה לנוגע נפקא לן מיניה מדאפקיה בלשון נגיעה:

תניא כוותיה דריש לקיש. דאזהרה לאוכל קדש מהכא:

נטילת נשמה. כרת: **ואכתי מיבעי ליה כו'.** וכיון דלאחר זריקה נפקא לן מיניה היכי יליף מיניה תרתי:

סמיכת אשם מצורע - לאו דאורייתא, ותקף לסמיכה שחיטה - דאורייתא.

לגב

רבינא אמר:

לענין מלקות איתמר.

כי אתא רבין אמר רבי אבהו:

לענין טמא שנגע בקודש איתמר.

דאיתמר:

טמא שנגע בקודש:

ריש לקיש אמר:

לוקה,

רבי יוחנן אמר:

אינו לוקה.

"ריש לקיש אמר: לוקה" - "בבב קדש לא תגע"²⁰⁷ (ויקרא יב, ד).

ו"רבי יוחנן אמר: אינו לוקה" - ההוא בתרומה כתיב.

וריש לקיש, האי קרא להכי הוא דאתא!?

האי מיבעי ליה אזהרה לאוכל בשר קודש!

דאיתמר:

אזהרה לאוכל בשר קודש - מניין?

ריש לקיש אמר:

"בבב קדש לא תגע" (ויקרא יב, ד).

רבי יוחנן אמר:

תני ברדלא:

"אתיא 'טומאתו'²⁰⁸ (ויקרא ז, כ) 'טומאתו'²⁰⁹ (במדבר יט, יג) מביאת מקדש,

מה להלן - ענש והזהיר,

אף באן - ענש והזהיר!"

טמא שנגע בקודש מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה,

אזהרה לאוכל מדאיתקש קודש למקדש.

תניא כוותיה דריש לקיש:

"בבב קדש לא תגע" (ויקרא יב, ד) - אזהרה לאוכל.

אתה אומר אזהרה לאוכל, או אינו אלא לנוגע?

תלמוד לומר: "בבב קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא",

מקיש קודש למקדש,

מה מקדש דבר שיש בו ^ נטילת נשמה,

אף קודש - דבר שיש בו נטילת נשמה.

ואי בנוגע - נטילת נשמה מי איכא?

אלא באכילה".

ואכתי מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קודש לפני זריקה!

דאיתמר:

טמא שאכל בשר קודש לפני זריקה:

ריש לקיש אמר:

לוקה.

ורבי יוחנן אמר:

אינו לוקה.

²⁰⁷ ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה

²⁰⁸ והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה

²⁰⁹ כל הנגע בנות הנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משפחו' טמא ונכרתה הנפש ההוא מישדאל מי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד

טומאתו בו

רפ"י

אתיא טומאתו טומאתו. אזהרת טמא שלא יאכל קדש אלמא אזהרתו מעונשו ילפא ועונשו לאחר זריקה הוא ולא לפני זריקה כדקתני בגמ' דהקומץ רבה (מנחות כה:). יכול יהו חייבין עליו משום טומאה לפני זריקת דמים תלמוד לומר כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר וגו' (ויקרא ז) הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה שאין ניתר לטהורים אין חייבים עליו משום טומאה: **אם כן.** דלאוכל לאחר זריקה אתא קרא לכתוב בקדש ואנא אמינא לאחר זריקה הוא דומיא דעונש:

"ריש לקיש אמר: לוקה" - **"בכל קדש לא תגע"** (ויקרא יב, ד) **לא שָׁנָא לְפָנַי זְרִיקָה,** וְלֹא שָׁנָא לְאַחַר זְרִיקָה.

"רבי יוחנן אמר: אינו לוקה" - כְּדַתְנִי בְרִדְלָא:

"אתיא טומאתו"²¹⁰ (ויקרא ז, כ) **"טומאתו"**²¹¹ (במדבר יט, ג).

וכי כתב ההוא, לאחר זריקה!

אם כן, לימא קרא: **"בְּקִדְשׁ" מאי "בְּכָל קִדְשׁ"?**

שָׁמַע מִיְנֵהּ: תְּרִתִּי.

²¹⁰ והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה

²¹¹ כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משפחו' טמא ונכרתה הנפש ההוא מישדאל כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד

3. לַדָּ, א

כָּס"י

מחלוקת בטומאת הגוף. בההוא קאמר ר' יוחנן אינו לוקה דנפקא ליה אזהרה מעונש: **אבל טומאת בשר.** טהור שאכל את הטמא דאזהרה דידיה בהדיא כתיבי והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (שם) דברי הכל לוקה:

דאמר מר והבשר. יתירא דכתיב בסיפיה והבשר כל טהור וגו': **לרבות עצים ולבונה.** לטומאת עצמן דחיבת הקדש מכשרתם לשוינהו אוכלא ואע"ג דהני לאו בני אכילה נינהו ובשר לפני זריקה לא גרע מינייהו: ה"ג ורבא אמר בטומאת הגוף אבל טומאת בשר איתקיש לעונש דסמיך ל' והנפש אשר תאכל בשר דאוקימנא בלאחר (זריקת בשר):

שקדשו בכלי. עצים שחתה אותן במחתת כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ולבונה שקידשה בבזיכין דאפי' כרת בטומאת הגוף נמי אית בהו:

דתנן. לקמן בפרק בית שמאי (דף מג.) גבי טומאת הגוף:

כל שיש לו מתירין. המתירין אותו באכילה חייבין עליו משום טומאה משקרבו מתיריו ושאין לו מתירין משקדש בכלי:

גופא:

טמא שאכל בשר קודש לפני זריקה:
ריש לקיש אמר: לוקה,
רבי יוחנן אמר: אינו לוקה.

אמר אביי:

מחלוקת בטומאת הגוף, אבל בטומאת בשר - דברי הכל לוקה, דאמר קרא: **"והבשר"**²¹² (ויקרא ז, יט) - לרבות עצים ולבונה, דלאו בני אכילה נינהו, ואפילו הכי רבינהו קרא.

ורבא אמר:

מחלוקת בטומאת הגוף,
אבל בטומאת בשר - דברי הכל אינו לוקה.

מאי טעמא?

כין דלא קרינא ביה **"וטומאתו עליו ונקרתה"**²¹³ (ויקרא ז, כ),
לא קרינא ביה: **"והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל"** (ויקרא ז, יט).

והאמר מר: **"והבשר"** (ויקרא ז, יט) לרבות עצים ולבונה!

הכא במאי עסקינן:

כגון שקדשו בכלי, דנעשה כמי שקרבו כל מתיריו.

דתנן:

"כל שיש לו מתירים - משקרבו מתיריו,
כל שאין לו מתירין - משקדש בכלי" (מעילה י.).

²¹² והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ושרף והבשר כל טהור יאכל בשר
²¹³ והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונקרתה הנפש ההוא מעמיה

4. לד, א-ב

רש"י

בהמה טמאה. טוסיס וגמלים :
 טהורים אין. מן הבקר ומן הצאן
 תקריבו :
 אותה תאכלו. מפרסת פרסה
 ומעלת גרה :
 ולא הבא מכלל עשה עשה. כך
 שנויה בתוך הברייתא ומסקינן
 בלא תעשה מניין תלמוד לומר
 אך את זה לא תאכלו אלמא
 מדאיצטריך לא תעשה אחריה
 לאו אזהרה הוא :
 דכ"ע ל"פ. דעשה הוא דאיכא
 ותו לא :
 כי פליגי בחיה. ולא לענין
 מלקות אלא לעשה ואימור נמי
 איפוך דרבי יוחנן לריש לקיש
 והכי הוה שמייע ליה לרבי יעקב :
 ההוא למצוה. בהמה מצוה
 להקריב וחיה רשות ומיהו
 טמאה ודאי לא דכתיב ממשקה
 ישראל מן המותר לישראל בפרק
 קמא דמנחות (דף ו.ו.) גבי טריפה :
 אילו נאמר קרבן לה' מן
 הבהמה. ולא פירש בקר וצאן :
 הייתי אומר כו'. כענין שנאמר
 זאת הבהמה וכתוב בתריה איל
 וצבי : תרי בקר וצאן כתיבי התם
 מן הבקר ומן הצאן תקריבו
 והדר כתיב אם עולה קרבנו מן
 הבקר ואם מן הצאן קרבנו מן
 הכשבים :

איתמר :
 המעלה אברי בהמה טמאה על גבי המזבח :
 ריש לקיש אומר :
 לוקה.
 רבי יוחנן אומר :
 אינו לוקה.

"ריש לקיש אומר: לוקה" - 'טהורה'²¹⁴ (ויקרא א, ב) - אין,
 טמאה - לא,

ולאו הבא מכלל עשה - לוקין עליו.
 ו"רבי יוחנן אומר: אין לוקין עליו" - לאו הבא מכלל עשה - אין לוקין עליו.

מותיב רבי ירמיה:

"אתה תאכלו"²¹⁵ (ויקרא יא, ג) - ולא בהמה טמאה,
 ולא הבא מכלל עשה - עשה!"

אמר ליה רבי יעקב לרבי ירמיה בר תחליפא, אסברא לך:
 באברי בהמה טמאה - דכולי עלמא לא פליגי.
 כי פליגי בחיה.
 והכי איתמר:
 רבי יוחנן אומר: עובר בעשה,
 ריש לקיש אומר: אינו עובר בולא כלום.

"רבי יוחנן אומר: עובר בעשה" -

"בהמה" (ויקרא א, ב) - אין
 חיה - לא.

"ריש לקיש אומר: אינו עובר עליו בולא כלום" - ההוא למצוה.

מותיב רבא:

"אילו נאמר 'קרבן לה' ... בהמה" (ויקרא א, ב) - הייתי אומר: חיה בכלל בהמה,
 בענין שנאמר: "זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי"²¹⁶ (דברים יד ד-ה),
 תלמוד לומר: "בקר וצאן" (ויקרא א, ב) "בקר וצאן" אמרתי לה, ולא חיה.

יכול לא יביא, ואם הביא נשר?
 הא למה זה דומה לתלמיד שאמר לו רבו: "הבא לי חטים", והביא לו חטים ושעורים,
 שאינו נמעביר על דבריו אלא מוסיף על דבריו, ונשר?
 תלמוד לומר: "בקר וצאן"²¹⁷ (ויקרא א, ג, א, ז):

"בקר וצאן" - אמרתי לה, ולא חיה.
 הא למה זה דומה?
 לתלמיד שאמר לו רבו: אל תביא לי אלא חטים, והביא לו חטים ושעורים,
 שאינו נמוסיף על דבריו אלא נמעביר על דבריו, ופוסול!"

לד, ב

תיובתא דריש לקיש!

תיובתא.

²¹⁴ דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מקם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם
²¹⁵ מל מפרסת פרסה ושטעת שטע פרסת מעלת גרה בהמה אותה תאכלו
²¹⁶ ד זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים. ה איל וצבי ויהמור ואקו ודישין ותאו וזמר
²¹⁷ ג אם עלה קרבנו מן הבקר וזר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד יקריבו אותו לרצנו לפני ה'
 י ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים או מן העזים לעלה זר תמים יקריבנו

5. לַדָּב

רָשׁוּי

פסול מהו שיעשה שירים. מי שהוא פסול לעבודה: **מהו שיעשה שירים.** אם קבל וזרק מהו שיחזור הכשר ויקבל ויזרוק וכשר הקרבן מי אמרינן כיון דזרק פסול שוייה לדם שבצואר שיריים ותו לא מיחזי לזריקה או דלמא לא אלימא זריקת פסול לשוייה לדם שבצואר בהמה שירים ויחזור הכשר ויקבל:

אין לך זריקה פסולה שעושה את השאר שירים. אלא זריקה במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו:

הואיל ומרצה לפיגולו. הואיל והוא זריקה מן התורה למיקבעיה פיגול ופסול:

כוס פסול. כגון שיצא מהו שיעשה לדם שבצואר שירים אם זרקו כהן כשר לזה ולא יהא תקנה לקרבן שיחזור ויקבל:

פסול גופיה מאי סבירא לך. אדם פסול שזרק מאי סבירא לך בשירים שבצואר בהמה דלא קמיבעיא לך:

כוס מהו שיעשה את חבריו דחוי או שירים. כגון חטאת שקבל דמה בשני כוסות ונתן כל מתנותיו מאחד מהן חבריו שירים הוא ונשפך ליסוד דכתיב ואת כל הדם ישפך וגוי (ויקרא ד):

או דחוי הוא. דחיה בידים שלא ניתן ממנו על הקרנות וישפך לאמה שבעזרה המוציאה דמים לנחל קדרון:

למעלה. בפרשה הוא אומר בשעיר נשיא בשירי הדם ואת דמו ישפך ולא כתיב כל דמו:

למטה. בחטאת יחיד הוא אומר ואת כל דמה ישפך:

והן נשפכין לאמה. דכוס עושה את חבריו דחוי:

למעוטי שירים שבצואר בהמה. שהן נעשין שירים על ידי הדם הנתקבל וישפכו לאמה:

"ובולן שקיבלו: חוץ לזמנו,

וחוץ למקומו,

אם יש דם הנפש - יחזור הכשר ויקבל."

בְּעֵא מִינֵיהּ רִישׁ לְקִישׁ מַרְבֵּי יוֹחֲנָן:
פְּסוּל, מַהוּ שְׂעִיעֶשָׂה שִׁירִים?

אָמַר לֵיהּ:

אֵין עוֹשֶׂה שִׁירִים אֶלָּא חוּץ לְזַמְנוֹ וְחוּץ לְמַקְוָמוֹ, הוּאֵיל וְמֵרְצָה לְפִיגּוּלוֹ.

רַב זְבִיד מִתְנֵי הַכִּי:

בְּעֵא מִינֵיהּ רִישׁ לְקִישׁ מַרְבֵּי יוֹחֲנָן:
כּוֹס פְּסוּל - מַהוּ שְׂעִיעֶשָׂה שִׁירִים?

אָמַר לֵיהּ:

פְּסוּל גּוּפִיָּה - מַאי סְבִירָא לָךְ?

אִי 'פְּסוּל' מְשׁוּי שִׁירִים - כּוֹס פְּסוּל נְמִי מְשׁוּי שִׁירִים,

אִי 'פְּסוּל' לֹא מְשׁוּי שִׁירִים - כּוֹס פְּסוּל נְמִי לֹא מְשׁוּי שִׁירִים.

רַב יְרֵמְיָהּ מְדִיפְתֵי מִתְנֵי הַכִּי:

בְּעֵא מִינֵיהּ אַבְיֵי מַרְבָּה:

כּוֹס מַהוּ שְׂעִיעֶשָׂה אֶת חֲבֵירוֹ, דְּחוּי, אוֹ שִׁירִים?

אָמַר לֵיהּ:

פְּלוּגְתָּא דְּרַבֵּי אֶלְעָזָר בְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן וְרַבְּנָן.

דְּתַנְיָא:

"לְמַעַלְהּ, הוּא אוֹמֵר: "אֶת דְּמוֹ יִשְׁפֹךְ" 218 (ויקרא ד, כה),

לְמַטָּה, הוּא אוֹמֵר: "וְאֶת כָּל דְּמָהּ יִשְׁפֹךְ" 219 (ויקרא ד, לד).

מִנִּין לְחֻטָּאת שְׁקִיבֵל דְּמָה בְּאַרְבַּעַה כּוֹסוֹת וְנִתְּן מִתְּנָה אַחַת מִזֶּה וּמִתְּנָה אַחַת מִזֶּה, שְׁבוּלָן נִשְׁפָּכִין לְיִסוּד?

תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "וְאֶת כָּל דְּמָהּ יִשְׁפֹךְ".

יְכוּל נִתְּן אַרְבַּע מִתְּנוֹת מִכּוֹס אֶחָד יְהוּ בּוּלָן, נִשְׁפָּכִין לְיִסוּד?

תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "וְאֶת דְּמוֹ" - הָא בִּיצַד?

הוּא - נִשְׁפֹךְ לְיִסוּד,

וְהוּ - נִשְׁפָּכִין לְאַמָּה.

רַבֵּי אֶלְעָזָר בְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:

מִנִּין לְחֻטָּאת שְׁקִיבֵל דְּמָה בְּאַרְבַּעַה כּוֹסוֹת וְנִתְּן אַרְבַּע מִתְּנוֹת מִכּוֹס אֶחָד, שְׁבוּלָן נִשְׁפָּכִין לְיִסוּד?

תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "וְאֶת כָּל דְּמָהּ יִשְׁפֹךְ".

וְהַכְּתִיב: "וְאֶת דְּמוֹ יִשְׁפֹךְ"!

אָמַר רַב אֲשִׁי:

הֵהוּא לְמַעוּטֵי שִׁירִים שְׁבֻצוּאָר בְּהֵמָה.

²¹⁸ וְלִקְחָהּ מִמֶּנּוּ מִדָּם הַחֻטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנִתְּן עַל קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת דְּמוֹ יִשְׁפֹךְ אֶל יִסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה

²¹⁹ וְלִקְחָהּ מִמֶּנּוּ מִדָּם הַחֻטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנִתְּן עַל קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת כָּל דְּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל יִסוּד הַמִּזְבֵּחַ

6. לדה, ב

רפ"י

וצריכא. לאשמועינן דאית להו תקנה בחזרה:
דחזי לעבודת ציבור. כגון טמא דחזי לכתחלה בציבור הלכך גבי יחיד איכא תקנתא בחזרה:
ביום הכיפורים. נטל את המחטה בימינו ואת הכף בשמאלו:

וניהוי דחוי. דהא נראה ונדחה ואמאי אית ליה תקנתא בחזרה:
אפילו דם. שעיר הנעשה בפנים:
בכוס. ומת המשתלח לא נדחה הדם אלא מביא שעיר אחר ומזווג להדם וכשר הדם למתנותיו וזה ישתלח ולשון אפילו דנקט משום דשלישה מחלוקות בדבר איכא למאן דאמר אפילו בעלי חיים נדחים דקתני ואם משהגריל מת אחד מהן יביא שנים ויגריל עליהם כבתחילה והנשאר ידחה ואיכא למאן דאמר מביא חברו שלא בהגלה דבעלי חיים אין נדחין והגלה לא מעכבא אבל דם בכוס ומת המשתלח ישפך הדם דשחוטין נדחין ואין חוזרין ונראין ואתא חנן המצרי למימר אפילו דם בכוס מזווג ליה אחר:
שבידו. לתקן להחזיר כי הנך דמתניתין אבל ההוא דמשתלח אין בידו מי יימר דיהבי ליה אחרני:

ימות המשתלח. דאידחי ליה ויביא שנים אחרים:
מדם התערובת. של פסחים:
זורקו זריקה אחת. כדין פסח:
כנגד היסוד. לאפוקי קרן דרומית מזרחית כדאמרין לקמן שאם נשפך דמו של אחד מהן על ידי שהן רבים ונבהלים לעשות נמצא כוס זה מכשירו שהרי כולם מעורבים בו ואי משום דאיערוב בדם התמצית אמרינן לקמן רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם ולא אמרינן אידחי ליה בהתערבו הואיל ובידו לאוספו:

"קיבל הנשר ונתן לפסול - יחזיר לבשר."
קיבל בימינו ונתן לשמאלו - יחזיר לימינו.
קיבל בכלי קדש ונתן לכלי חול - יחזיר לכלי קדש.
נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו - נשר."

וצריכא,
 דאי אשמעינן **"פסול"**, הוה אמינא: מאי **"פסול"**? טמא,
 דחזי לעבודת ציבור,
 אכל **"שמאל"** - לא.
 ואי אשמעינן **"שמאל"** - דאית ליה הכשירא ביום הכיפורים, אכל כלי חול - לא.
 ואי אשמעינן: **"כלי חול"** - משום דחזו לקדושינהו,
 אכל הנך - איכא: לא,

צריכא.

וליהוי ליה דחוי!

אמר ליה **רבינא לרב אשי:**
 הכי אמר רב **ימיה מדיפתי משמיה דרבא:**
 הא מני?
 חנן המצרי הוא,
 דלית ליה דחויין.

דתנא:

"חנן המצרי אומר:
אפילו דם בכוס - מביא חברו ומזווג לו."

רב אשי אמר:
 כל שבגידו - לא הוי דחוי.

אמר רב שייא:

כוותיה דרב אשי מסתברא:
 מאן שמעת ליה דאית ליה דחויין?
 רבי יהודה.

דתנן:

"ועוד אמר רבי יהודה:
נשפך הדם - ימות המשתלח,
מת המשתלח - ישפך הדם" (יומא סב).
 ושמעינן ליה דאמר: כל שבגידו לא הוי דחוי,
דתנא:

"רבי יהודה אומר:

כוס אחד היה ממלא מדם התערובת,
וזרקו זריקה אחת כנגד היסוד."
 שמע מינה: כל שבגידו - לא הוי דחוי.

שמע מינה.

7. לַדָּבָר - לַה, א

כָּס"י

והלא זה שנשפך :
לא נתקבל בכלי. היאך יהיה
 כשר הא קיימא לך נשפך מן
 הצואר על הרצפה ואספו פסול :
מנא ידעי. רבנן שלא נתקבל
 והלא לא מעשה היא אלא סברא
 היא בעלמא דחייש לשמא נשפך
 דמו של אחד מהן :
שמא לא נתקבל. ונמצא זורק
 דם פסול :
ואף אני לא אמרתי. שיאסף אלא
 בנתקבל בכלי :
והוא גופיה. רבי יהודה מנא ידע
 שנתקבל בכלי :
זריזין הן. ומקבלי לכולהו :
הייא. מהרה :
באזהרה. ה' לאוין כתיבי בדם
 חד לדם התמצית כדאמרינן
 בכריתות בפ"ק (דף ד :) :
ר' יהודה אומר בכרת. התם יליף
 טעמא :
אין דם מבטל דם. דמין במינן
 לרבי יהודה לא בטיל ולקמן תנן
 לה בפי כל הזבחים שנתערבו (דף
 ע.ח.) :
למה פוקקין את העזרה. ערבי
 פסחים שלא יצאו הדמים דרך
 אמה לנחל קדרון :
והא קא הויא חציצה. בין
 רגליהם לרצפה ותנן עומד על גבי
 כלים כו' פסול (לעיל דף טו :) :

גופא:

תניא:

"רבי יהודה אומר:

בזו אַחַד הִיָּה מִמֵּלֵא מִדָּם הַתְּעוּבָת,
שְׂאֵם יִשְׁפֹךְ אַחַד מֵהֶם, נִמְצָא שֶׁהוּא מִכְּשִׁירוֹ.

אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה:

וְהֲלֹא לֹא נִתְקַבַּל בְּכֵלִי?

מנא ידעי?

אלא: שְׂמָא לֹא נִתְקַבַּל בְּכֵלִי!

אָמַר לָהֶן:

אִף אֲנִי לֹא אִמְרֵיתִי אֶלָּא בְּשִׁנְתְּקַבַּל בְּכֵלִי". לה,א

והוא גופיה, מנא ידע?

כהנין זריזין,

ועבדין הויא ומשתפכין.

והלא דם התמצית מעורב בו!

רבי יהודה לטעמיה,

דאמר: דם התמצית קרי דם,

דתניא:

"דם התמצית - באזהרה,

רבי יהודה אומר:

בכרת".

והאמר רבי אלעזר:

מודה רבי יהודה לענין כפרה, שאינו מכפר,
 שנאמר²²⁰: **"מי הדם הוא בנפש יכפר"**²²¹ (ויקרא יז, יא),

דם שהנפש יוצאה בו - קרוי דם,

שאין הנפש יוצאה בו - אין קרוי דם!

אלא רבי יהודה לטעמיה, דאמר: אין דם מבטל דם.

"אמר להם רבי יהודה:

לדבריכם, למה פוקקין העזרה?

אמרו לו: שבח הוא לבני אהרן שיהלכו עד ארובותיהן בדם".

והא דם הוי חציצה!

לח הוא,

ולא הוי חציצה.

דתנן²²²:

"הדם, והדיו, והדבש, והחלב:

יבישין - חוצצין,

לחין - אין חוצצין".

והא קא מיתוסי מאנייהו,

ותנן²²³:

²²⁰ מסורת הש"ס. במהדורת וילנא הגירסה: (פי הדם הוא הנפש)

²²¹ **מי נפש הנפש בדם הוא ואני נתתי לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם מי הדם הוא בנפש יכפר**

²²² מסורת הש"ס מגיה: דתניא. והרי זה בתוספתא מקוואות ו, ה

²²³ מסורת הש"ס מגיה: ותניא

"היו בגדיו מטושטשין ועבד עבודתו - פסולה!"

רש"י

היו בגדיו מטושטשין. לעיל
בפרק ב' תניא לה:
בהולכת אברים לכבש. הא
דקתני שבח הוא לבני אהרן כו'
בהולכת אברים קאמר ולקמן
פריך ובהולכת דם היכי אזלי:
אאיצטבי. איצטבאות גבוהין
היו שם בנין אבנים ואינן חוצצין
דמן הרצפה הן:

וכי תימא: דמללו להו -

והתניא:

"מדו"²²⁴ (ויקרא ו, ג) - כמדתו, שלא יחסר וּשְׁלֵא יוֹתִיר!"

בהולכת אברים לכבש, דלאו עבודה היא.

ולא?!

והתניא:

"והקריב הנהן את הכל"²²⁵ (ויקרא א, ג) - זו הולכת אברים לכבש!"

אלא, בהולכת עצים למערכה,

דלאו עבודה היא.

ולעבודה, היכי אזלי!

אזלי אאיצטבי.

²²⁴ ולבש הנהן מדו בד ומקנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושימו אצל המזבח

²²⁵ והקריב והקריעים יחזץ במים והקריב הנהן את הכל והקטייר המזבחה עלה הוא אשה ריח ניהח לה'

הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבֶחַ: לֶאֱכֹל דְּבַר שְׂאִין דְּרָבּוֹ לֶאֱכֹל,
לְהַקְטִיר דְּבַר שְׂאִין דְּרָבּוֹ לְהַקְטִיר - בְּשָׂר,
וְרֵבִי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל.

לֶאֱכֹל דְּבַר שְׂדֵרָבּוֹ לֶאֱכֹל,
וְלְהַקְטִיר דְּבַר שְׂדֵרָבּוֹ לְהַקְטִיר, פְּחוֹת מִבְּזֵית - בְּשָׂר.
לֶאֱכֹל בְּחֻצֵי זֵית וְלְהַקְטִיר בְּחֻצֵי זֵית - בְּשָׂר,
שְׂאִין אֲכִילָה וְהַקְטֵרָה מִצְטַרְפִּין.

הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבֶחַ לֶאֱכֹל בְּזֵית: מִן הָעוֹר,
וּמִן הָרוֹטֵב,
וּמִן הַקִּיפָה,
וּמִן הָאֵלֶל,
וּמִן הָעֲצָמוֹת,
וּמִן הַגִּידִין,
וּמִן הַקְרָנִים,
וּמִן הַטְּלָפִים,

חוּץ לְזִמְנֵוֹ וְחוּץ לְמִקְוֵמוֹ - בְּשָׂר,
וְאִין חֲיִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם: פִּיגוּל,
וְנוֹתֵר,
וְטָמֵא.

הַשּׁוֹחֵט אֶת הַמּוֹקֵדֶשִׁין לֶאֱכֹל שְׁלִיל,
אוֹ שְׁלִיא,

בְּחוּץ - לֹא פִיגֵל.
הַמוֹלֵק אֶת הַתּוֹרִין לֶאֱכֹל בִּיצִיָּהוּ,
בְּחוּץ - לֹא פִיגֵל,
חֶלֶב מוֹקֵדֶשִׁין,

וּבִיצֵי תוֹרִין - אִין חֲיִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם: פִּיגוּל,
וְנוֹתֵר,
וְטָמֵא.

גְּמָרָא

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

פִּיגֵל בְּזֶבֶחַ - נִתְפָּגֵל הַשְּׁלִיל.

בְּשְׁלִיל - לֹא נִתְפָּגֵל הַזֶּבֶחַ.

פִּיגֵל בְּאֵלֶל - נִתְפָּגֵל מוֹרָאָה.

בְּמוֹרָאָה - לֹא נִתְפָּגֵל אֵלֶל.

פִּיגֵל בְּאִימורִין - נִתְפָּגֵלוּ פְּרִים.

בְּפְרִים - לֹא נִתְפָּגֵלוּ אִימורִים.

לִימָא מְסִייעַ:

"וְשׂוּיִם שְׂאֵם חִישָׁב בְּאֲכִילַת פְּרִים וּבִשְׂרִיפְתָן - לֹא עָשָׂה וְלֹא כָלוּם".
מֵאִי לָאוּ: הָא חִישָׁב בְּאִימורִים - נִתְפָּגֵלוּ פְּרִים.

לֹא,

הָא חִישָׁב בְּאִימורִין - נִתְפָּגֵלוּ אִימורִין עֲצָמוֹן.

תָּא שְׁמַע:

"פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים - מוֹעֲלִין בָּהֶן,
מִשְׁהוֹקֵדֶשׁוֹ.

נִשְׁחָטוּ - הוֹכְשָׁרוּ לִיפְסֹל: בְּטָבוֹל יוֹם,

וּבְמַחְסֵר נִיפּוּרִים,

מִתְנִי'

לֶאֱכֹל דְּבַר שְׂאִין דְּרָבּוֹ לֶאֱכֹל. חוּץ לְמִקְוֵמוֹ אוֹ חוּץ
לְזִמְנֵוֹ:

קִיפָה. מִפְּרֵשׁ בַּחֲעוֹר וְהַרוֹטֵב (חוֹלִין דָּף כ.כ.). תְּבִלִין
וְדַקְדָּקַת הַבֶּשֶׂר הַשּׁוֹכֵנֶת בְּשׁוּלֵי קִדְרָה:

אֵלֶל. גִּיד הַצּוֹאֵר שֶׁהוּא קֶשֶׁה וְאִין רָאוּי לֶאֱכִילָה:

וְאִין חֲיִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּיגוּל. אִם הִיָּה הַזֶּבֶחַ פְּגוּל
שָׁחִיב עַל בֶּשֶׂרוֹ אוֹ עַל אִימורֵיו חוּץ לְזִמְנֵוֹ וְנִתְפָּגֵל
הַאוֹכֵל מֵאֵלּוֹ פְּטוּר:

וְטָמֵא. אִם אָכַל בְּטוֹמֵאת הַגּוֹף מֵאַחַת מֵאַלֶּה הַזֶּבֶחַ
כֶּשֶׂר:

אֵת הַמּוֹקֵדֶשִׁין. כֹּל הֵיכָא דְנִקְיֵט הָאִי לִישָׁנָא מִיִּירֵי
בְּנִקְבוֹת:

לֶאֱכֹל שְׁלִיל. שְׁבַמְעִיה:

לֹא פִיגֵל. אֵת הַזֶּבֶחַ דְּלֹא גּוֹפִיָה דְזִיבְחָא הוּא:

חֶלֶב הַמּוֹקֵדֶשִׁין. חֶלֶב שְׁבַדְדִיָּה:

אִין חֲיִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּיגוּל. אִם פִּיגֵל בְּזֶבֶחַ וְאִם
מִחֻלְבָה לֹא מִחִיִּיב כֶּרֶת דְּלֹא זִיבְחָא הוּא:

גְּמ'

פִּיגֵל בְּזֶבֶחַ. שְׁחָטוּ עִימָא לֶאֱכֹל אוֹ לְהַקְטִיר חוּץ
לְזִמְנֵוֹ:

נִתְפָּגֵל הַשְּׁלִיל. הַאוֹכֵל מֵהַשְּׁלִיל חִיִּיב:

בְּשְׁלִיל. שְׁשָׁחַט אֶת הַזֶּבֶחַ עִימָא לֶאֱכֹל מִן הַשְּׁלִיל חוּץ
לְזִמְנֵוֹ:

לֹא נִתְפָּגֵל הַזֶּבֶחַ. קֶסֶבֶר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁלִיל גּוֹפִיָה
דְזִיבְחָא הוּיָא דְעוֹבֵר יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וּמִיָּהוּ אִין
מִחֻשְׁבָתוֹ מִפְּגֻלַת הַזֶּבֶחַ דְּדִבְרֵי שְׂאִין דְּרָבּוֹ לֶאֱכֹל הוּא
דְּרֹבָא דְאִינְשֵׁי לֹא אֲכִילָה לִיָּה וְשְׁלִיל עֲצָמוֹ לֹא נִתְפָּגֵל
מִדְקַתְנֵי מִתְנֵי לֶאֱכֹל שְׁלִיל אוֹ שְׁלִיא בְּחוּץ לֹא פִיגֵל:
אֵלֶל. שֶׁל עוֹף רָאוּי לֶאֱכִילָה הוּא דְרִכִּיק:

מִוִּרְאָה. לֹא חֹזֵי לֶאֱכִילָה דְפִירְשָׁא בַעֲלָמָא הוּא הַלְכֵךְ
מִחֻשְׁבָה דִידָהּ לֹא מִפְּגֻלָא וּמִיָּהוּ הֵיכָא דְנִתְפָּגֵל הָעוֹף
עִי דְבַר אַחֵר כִּיּוֹן דְאִיכָא אִינְשֵׁי דְאֲכִילָה חִיִּיב עֲלֵיו
כֶּרֶת:

פִּיגֵל בְּאִימורִין. שְׁחָט פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים עִימָא לְהַקְטִיר
אִימורֵיהֶן חוּץ לְזִמְנֵוֹ:

נִתְפָּגֵלוּ פְּרִים. וְהַאוֹכֵל מִבֶּשֶׂר חִיִּיב:

חִישָׁב בְּפְרִים. שְׁשָׁחַט עִימָא לֶאֱכֹל מִבֶּשֶׂר חוּץ
לְזִמְנֵוֹ:

לֹא נִתְפָּגֵלוּ אִימורֵי. לְהַתְחִיִּיב כֶּרֶת הַאוֹכֵל מִכְּלִיּוֹת
אוֹ מִיּוֹתֵרַת הַכֶּבֶד שְׁלֵהֶם וְכֹל שֶׁכֵּן דְלֹא נִתְפָּגֵלוּ פְּרִים
עֲצָמוֹן שֶׁהֵרִי חִישָׁב לֶאֱכֹל דְּבַר שְׂאִין דְּרָבּוֹ לֶאֱכֹל
וְאִיִּדֵי דְנִקְטַת פִּיגֵל בְּאִימורִין נִקְטַת נִמִּי לֹא נִתְפָּגֵלוּ
אִימורִין:

לִימָא מְסִייעַ לִיָּה. לְרִי אֱלִיעֶזֶר דְאִמַר מִתְפָּגֵל וְאֵעִיפִי
שְׂאִין מִפְּגֵל כְּגוֹן שְׁלִיל וּמוֹרָאָה וּבֶשֶׂר הַפְּרִים:

וְשׂוּיִן. רִישׁ וְחֻכְמִים שְׁנַחֲלֵקוּ בְּפִי בִישׁ (לְקַמֵּן מַג).
דְּרַבְּנֵי אִמְרֵי פִיגוּל נוֹהֵג בְּפְרִים הַנִּשְׂרָפִים וְרִישׁ אִמַר
כֹּל שְׂאִינוֹ עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִין חֲיִיבִין עֲלֵיו מִשּׁוּם
פִּיגוּל וְשׂוּיִן שְׂאֵם חִישָׁב בְּאַחַת מִמֵּעֲבֻדוֹת הַדָּם לֶאֱכֹל
מִן הַפְּרִים לְמַחֵר אוֹ לְשׁוֹרְפָן בְּבֵית הַדָּשָׁן כְּהִילְכָתוֹ
לְמַחֵר לֹא עָשָׂה כְּלוּם דְמַחֲשַׁבְתָּ אֲכִילָה לֹא מֵהִנְיָא
בְּהוּ דְדִבְרֵי שְׂאִין דְּרָבּוֹ לֶאֱכֹל הוּא וּמַחֲשַׁבְתָּ שְׂרִיפָה
נִמִּי לֹא דְאִמַחֲשַׁבְתָּ אֲכִילַת מִזְבֵּחַ קִפִּיד רַחֲמֵנָא אֲבַל
שְׂרִיפָה לֹא לְשׁוֹן אֲכִילָה הוּא וְאֵעִיג דְאִמַרן בְּפִירְקִין
דְלַעֲלֵל חִישָׁב שְׁתַּאכְלָהוּ אֶשׁ לְמַחֵר פִּיגוּל הִימָא דְחִישָׁב
בְּלִשׁוֹן אֲכִילָה כְּדֹאקִי הַתָּם:

מֵאִי לָאוּ. הָא דְפִלְגִי רַבְּנֵי דְאִמְרֵי פִיגוּל נוֹהֵג בְּהֵם
בְּבֶשֶׂר דְּפְרִים עֲצָמוֹ קִאֲמַר דָּאֵם חִישָׁב בְּאִימורִין
לְהַקְטִירָם לְמַחֵר דְחִישָׁב כִּי אִוְרַחִיָּהוּ וְאֲכִילַת מִזְבֵּחַ
נִתְפָּגֵל בֶּשֶׂר הַפְּרִים לִיעֲנֵשׁ כֶּרֶת עַל אֲכִילָתוֹ:

אִימורִין עֲצָמוֹן. יוֹתֵרַת הַכֶּבֶד וְהַכְּלִיּוֹת אֲבַל לֹא בֶּשֶׂר
שְׂאִין מִתְפָּגֵל בְּדִבְרֵי שֶׁהוּא גּוֹפוֹ זֶבֶחַ אֵלֶּא דְבַר הַמִּפְּגֵל
דְכִיּוֹן דְלֹא חִישָׁב אֲכִילָה לְעִנְיֵן פִּיגוּל לֹא חִישָׁב נִמִּי
אֲכִילָה לְעִנְיֵן אִיפְגוּלִי:

הוֹכְשָׁרוּ. נִתְקַנו לְקַבּוּעַ פְּסוּלִין הַלְלוּ:

בְּטָבוֹל יוֹם וּבְמַחְסֵר כִּיפּוּרִים. אִם נִגְעוּ בַּחֵן:

מִדְּפִסְלָה לִינָה. פְּסִלָה נִמִּי מִחֻשְׁבַת לִינָה:

ובלינה.

מאי לאו לינת בשר, ושמע מינה: מגו דפסלה בלינה, פסלה בה מחשבה!

לא, לינת אימורים.

הא מדקתני סיפא: "בולן מועלין בהן על בית הדשן, עד שיותר הבשר" - מכלל דרישא לינת בשר!

מידי איריא?!

הא - כדאיתא,

והא - כדאיתא,

רישא - אימורים,

וסיפא - בשר.

מותיב רבה²²⁶:

"ואלו שאין מפגלין ואין מתפגלין: צמר שבראשי כבשים, ושער שבזקו תישים,

והעור,

והרוטב,

והקיפה,

והאלל,

והמודא,

והעצמות,

והגידין,

והקרנים,

והטלפים,

והשליל,

והשיליא,

וחלב המוקדשין,

וביצי תורין

בולן²²⁷ - לא מפגלין,

ולא מתפגלין,

ואין חייבין עליהן משום: פיגול,

נותר,

טמא,

והמעלה מהן בחוץ - פטור."

מאי לאו לא מפגלין הזבח,

ולא מתפגלין מחמת זבח!

לא,

לא מפגלין את הזבח,

ולא מתפגלין מחמת עצמן.

אי הכי,

הא דקתני סיפא: "בולן לא מפגלין ולא מתפגלין", הא תו למה לי?

וליסעמיך: "אין חייבין עליהן משום פיגול" - הא תו למה לי?

אלא, אידי דבעי למיתנא: "נותר וטמא", תנא: "פיגול",

הכא נמי: אידי דבעי למיתני "המעלה מהן בחוץ",

תנא נמי: "ובולן לא מפגלין ולא מתפגלין".

רש"י

מאי לאו לינת בשר. קתני שאם לן נפסל והי"ה למחשבת לינה שמוסלת בבשר ונהי נמי דהיכא דחישב אבשר עצמו לא תדוק מינה דהא מחשבה בדבר שדרכו לאכול בעי וברייתא לעיל נמי תניא בהדיא ושון שאם חישב לאכול פרים לא עשה כלום אפילו לפסול מיהו הא דייקנן מינה דמחשבת לינת אימורים מפגלת הבשר כרבי אלעזר:

לא לינת אימורים. דקתני דפסלה האימורים נפסלים בלינה קתני ודכוותה פשוט מינה דמחשבת לינת אימורים מפגלת באימורין:

עד שיתך את הבשר. גרסינן במס' מעילה ולי"ג משיותך דא"כ הוה ליה דבר שנעשית מצותו ואין מועלין בו אבל עד שיתך דאכתי אית בהו צורך עבודת גבוה קרי בהו מקדשי ה':

ולא מתפגלין. לקמיה מפרש ליה:

צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן תישים. איצטריך לאשמועינן דלא מהניא מחשבה בהו משום דעור הראש קרב עם הראש שאינו בכלל הפשט כדתניא בהשוחט (חולין דף כו.) מנין לרבות הראש שכבר הותז ומהניא ביה מחשבת הקטרה בהנך מיהא לא מהניא מחשבה אם חישב להקטיר למחר דלאו דרכו להקטיר הוא דגבי אם עלו ירדו קא תני להו בפי המזבח (לקמן דף פה.):

והמורה. של עוף והאלל של בהמה והעובר ל"ג דהיינו שליל:

וחלב המוקדשין. חלב שבדדי נקבה: הכי גרסי' לברייתא הכא ובתוספתא כך שנוייה כולן לא מפגלין ולא מתפגלין ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא והמעלה מהן בחוץ פטור הי"ג לגירסא דגמ' מאי לאו לא מפגלין את הזבח ולא מתפגלין מחמת הזבח לא לא מפגלין את הזבח ולא מתפגלים מחמת עצמן אי הכי הא דקתני סיפא כולן לא מפגלים ולא מתפגלין הא תו למה לי וליטעמיך אין חייבין עליהן משום פיגול תו למה לי אלא אידי דבעי למיתני נותר וטמא תנא פגול הי"ג אידי דבעי למיתני המעלה מהן כו'. אין חייבין עליהן משום פיגול אם חישב בזבח פיגול ואכל מאלו והמעלה מהן בחוץ פטור דאין ראויין לפתח אהל מועד [וה"פ] מאי לאו אין מפגלין את הזבח אם זרק ע"מ לאכול או להקטיר מאלו חוץ לזמנם הזבח כשר:

ולא מתפגלין מחמת הזבח. אם חישב לאכול מבשר הזבח או להקטיר (מחמת) אימורין חוץ לזמנו ולא נתפגלו אלו ליענש באכילתו כרת ותויבתא דר"א דהכא שליל ומוראה תנן:

מחמת עצמן. אם זרק ע"מ לאכול לאלו חוץ לזמנו אין מתפגלין שאין מחשבתו מחשבה:

הא תו למה לי. לאו לאיתויי דאף מחמת זבח אין מתפגלין:

וליסעמיך אין חייבין עליהם משום פיגול. פעם שלישית למה לי למיתני הא מאי תיתי לאשמועינן לדידך אלא על כרחך משנה לאו דוקא אלא אגררא דטמא ונותר נסבה לרבי אלעזר נמי משנה שניה לא תיקשי דאגררא דהמעלה מהן בחוץ נסבה:

²²⁶ גירסת וילנא: (רבא) [רבה]

²²⁷ בוילנא מילה זו בסוגרים מרובעות

רש"י

אף אנו נמי תנינא. כרבי אלעזר
 דשליל ושלילא מתפגלין ולא
 מפגלין :
 לא פיגל. משמע לא את עצמן
 ולא את הזבח :
 הא שליל ושלילא חייבין. עליהן
 משום פיגול אלמא מתורת מפגל
 אפקעינהו מתורת מתפגל לא
 אפקעינהו :
 מחמת זבח. מתפגלין מחמת
 מחשבת עצמן לא מתפגלין :

רבא אמר:

אף אנו נמי תנינא:

"השוחרט את המוקדשים לאכול שליל או שלילא בחוג - לא פיגל,
 והמולק את התורים לאכול ביציהם בחוג - לא פיגל".

והדר תני:

"חלב המוקדשין וביצי תורים - אין חייב עליהן משום: פיגול,

נותר,

וטמא",

הא שליל ושלילא - חייבים!

אלא לאו שמע מינה:

כאן - מחמת הזבח,

כאן - מחמת עצמן.

שמע מינה.

9. לה, ב

רפ"י

תנן התם. גבי אם עלו לא ירדו
בפרק המזבח:

מכשיר. אם עלו שלא ירדו:

וכשרין בעופות. לכתחילה שאין פוסל בהן אלא חסרון אבר כגון יבש גפה נסמית עינה (ויצאת) או נקטעה רגלה משום הקריבהו נא לפחתך כדמפרש בבכורות: **דוקין.** טיילא בלע"ז לשון או דק (ויקרא כא) כמו הנוטה כדוק (ישעיהו מ) [אבל] דוקין שבעין לא פסלי בהו ואע"ג דמוס גמור הוא לא נאמרו מומין אלא בבהמה דכתיב תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים (ויקרא כב) מיניה דרשי (מנחות דף כה). תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות הואיל וכשרין בעופות לכתחלה בבהמה אם עלו לא ירדו:

והוא שקדם הקדשן את מומן. אבל קדם מומן את הקדשן לא חלה עליהן קדושת מזבח מעולם אלא קדושת דמים ואין המזבח מקדש פסולין אלא שנראו לו כדמפרש בפי המזבח:

ומודה ר"ע בעולת בהמה נקבה. שתרד ואע"פ שכשרה בעופות לכתחילה מ"ט דכמאן דקדם מומה להקדישה הוא שאין לך מום בעולה גדול מזה דכל עולה זכר הוא:

המעלה מהן בחוץ. בברייתא דלעיל תנן לה וקתני בה שליל ומעלה מהן משמע מבשרו פטור דלא גופיה דזיבחה הוא ולא חזי להקרבה כדתיניא בבהמה המקשה (חולין דף עה). מה יותרת כבוד וכליות האמורים באשם מוצא מכלל שליל אף כל מוצא מכלל שליל: הא מבשר אימן חייב:

והיכי משכחת לה בעולת נקבה. דאילו בשלמים המעלה מבשר בחוץ פטור דלא מתקבל בפנים הוא כדתנן בפרק בתרא (לקמן דף קיב:) המעלה מבשר חטאת כו':

הא מני ר"ע היא. דכיון דבפנים אם עלתה לא תרד מיחייב עלה בחוץ: הכי גרסינן אימא המעלה מהן בחוץ פטור הא מאימורי אימן חייב והא מהן קתני ואימן דומיא דידהו אימא המעלה מאימוריהן בחוץ פטור הא מאימורי אימן חייב. לא תימא הא מאימן חייב אלא אימא הא אימורי אימן חייב ובשלמים או בחטאת עסקינן שבאין נקבות:

והא מהן קתני. דמשמע מבשרן ואימן דומיא דידהו ודייקינן מינה הא מאימן חייב ע"כ דומיא דידה דייקינן מן הבשר ע"כ בעולה קאי:

תנן התם:

"ובעלי מומין:

רבי עקיבא מכשיר בבעלי מומים" (זבחים פד.).

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: לא הכשיר רבי עקיבא אלא בדוקין שבעין, הואיל וכשירים בעופות.

והוא, שקדם הקדישה את מומה.

²²⁸ ומודה רבי עקיבא בעולת נקבה.

דכמאן דקדם מומה להקדישה דמי.

מתלב רבי זירא:

"המעלה מהן בחוץ - פטור".

הא מאימן - חייב,

והיכי משכחת לה?

בעולת נקבה!

אי אמרת בשלמא: קסבר רבי עקיבא עולת נקבה אם עלתה לא תרד - הא מני?

רבי עקיבא היא.

אלא אי אמרת: אם עלתה תרד - הא מני?

אימא: **"המעלה מהן בחוץ - פטור"** -

הא מאימורי אימן - חייב.

והא "מהן" קתני!

ואימן דוקיא דידהו!

אלא אימא: המעלה מאימוריהן בחוץ - פטור,

הא מאימורי אימן - חייב.

²²⁸ דפוס וילנא גורס: (אמר רבי חייא בר אבא). ואינו מופיע במקבילה במשך. וכן מגיה בשיטה מקובצת שיש למחוק. נ"מ - האם זה המשך המימרה הקודמת או מימרה חדשה.

מְשֻׁנָּה

שְׁחֲטוּ עַל מִנְתּוֹ: לְהַנִּיחַ אֶת דָּמוֹ,
אוֹ אֵימוּדָיו לְמַחֵר,
אוֹ לְהוֹצִיאָן לְחוּץ,

רְבִי יְהוּדָה פּוֹסֵל,
וְחֻכְמִים מְכַשְׂרִין.

עַל מִנְתּוֹ לִיתְנוֹן עַל גְּבֵי הַכֶּבֶשׂ, שֶׁלֹּא כִּנְגַד הַיְסוּד,
לִיתְנוֹן אֶת הַנִּיתָנִים לְמַעַלן לְמַטָּה,
וְאֶת הַנִּיתָנִים לְמַטָּה לְמַעַלן,
וְאֶת הַנִּיתָנִים בְּפָנִים בְּחוּץ,
וְאֶת הַנִּיתָנִין בְּחוּץ בְּפָנִים,

שִׁיאֲכַלְוֵהוּ טְמֵאִים,
שִׁיקְרִיבוֹהוּ טְמֵאִים,
שִׁיאֲכַלְוֵהוּ עֶרְלִים,
שִׁיקְרִיבוֹהוּ עֶרְלִים,
לְשֹׁבֵר עֲצָמוֹת הַפֶּסַח,
לְאֲכֹל הַיִּמְנוֹ נֹא,
לְעֶרֶב דָּמוֹ בְּדַם הַפֶּסְוֹלִים - בְּשֵׁר,

שֶׁאֵין מִחֻשְׁבָּה פּוֹסְלֵת אֶלֶּא: בְּחוּץ לְזִמְנוֹ
וְהַפֶּסַח וְהַחֲטָאת שֶׁלֹּא לְשִׁמּוֹן.

גְּמָרָא

מֵאֵי טַעְמָא דְרַבִּי יְהוּדָה?

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר:

תְּרֵי קְרָאֵי כְּתִיבֵי בְּנוֹתֵר,
כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "לֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָ" ²²⁹ (שְׁמוֹת יב, י),
וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "לֹא יִנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָ" ²³⁰ (ויקרא ז, טו),
אִם אֵינוֹ עֲנִין לְהַנִּיחַ, תִּנְהוּ לְעֲנִין מִחֻשְׁבַּת הַיְנוּחַ.

וְרַבִּי יְהוּדָה הָאֵי קְרָא לְהִכִּי הוּא דְאֶתָּא!?
הָאֵי מִיבְעֵי לִיהַ לְכַדְתְּנָא:

"וּבִשְׂרֵי זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמִיו" (ויקרא ז, טו) - לְמַדְנֵנוּ לְתוֹדָה שֶׁנֶּאֱבַלְתָּ לַיּוֹם וְלַיְלָה.

חֲלִיפִין, וְהוֹלְדוֹת, תְּמוּרוֹת - מִנִּין?

תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "וּבִשְׂרֵי".

חֲטָאת וְאֶשֶׁם - מִנִּין?

תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "זֶבַח".

וּמִנִּין לְרִבּוֹת שְׁלָמֵי נִזִּיר וְשְׁלָמֵי פֶסַח?

תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "שְׁלָמִיו".

לְחֻמֵי תוֹדָה, וְחֻלוֹת וְרִקִּיקִים שֶׁבְּנִזִּיר - מִנִּין?

תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "קְרָבָנוּ" (ויקרא ז, טו),

בּוֹנֵן קוֹרָא אֲנִי בְּהוּ "לֹא יִנִּיחַ" (ויקרא ז, טו)!

אִם כֵּן, לִימָא קְרָא: 'לֹא תוֹתִירוּ', מֵאֵי "לֹא יִנִּיחַ"?

אִם אֵינוֹ עֲנִין לְהַנִּיחַ,

תִּנְהוּ עֲנִין לְמִחֻשְׁבַּת הַיְנוּחַ.

הַתִּינַח לְהַנִּיחַ, לְהוֹצִיא מֵאֵי אֵיכָא לְמִימְרֵי!

וְעוֹד, טַעְמָא דְרַבִּי יְהוּדָה סְבָרָא הוּא!

מִתְנִי'

רְבִי יְהוּדָה פּוֹסֵל. אֵף עַל פִּי שְׂאִין
כִּאֵן לֹא אֲכִילָה וְלֹא הַקְטֵרָה
וּבְגִמְרָא מִפְּרֵשׁ טַעְמָא:
שֶׁלֹּא כִּנְגַד הַיְסוּד. אוֹ עַל הַמְזוּבָח
שֶׁלֹּא כִּנְגַד הַיְסוּד:

גְּמִ'

תְּרֵי קְרָאֵי כְּתִיבֵי בְּנוֹתֵר. חַד
בְּפִסְחָ וְחַד בְּתוֹדָה:

חֲלִיפִין. מִפְּרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאֲבָדָה
וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תּוֹחֲתִיה וְנִמְצָאת
הַרְאִשׁוֹנָה הוּא שְׁנִיה חֲלִיפִי
תּוֹדָה וְקָרִיבָה:

וּוֹלְדוֹת תְּמוּרָה. וְלֹד תּוֹדָה
וְתִמּוּרַת תּוֹדָה וְכוּלָן קְרִיבִין
כְּדָאִמְרֵי בְּבִכּוּרוֹת (דף יד:), רַק
קִדְשִׁיךְ אֵלּוֹ הַתְּמוּרוֹת אֲשֶׁר יִהְיֶה
לְךָ אֵלּוֹ הוֹלְדוֹת בְּכוּלָן אֲנִי קוֹרָא
בְּהוּן תְּשֵׂא וּבֵאת וְגו':

תִּל' וּבִשְׂרֵי. דְּהוּא לִיהַ לְמַכְתֵּב
וְתוֹדָתוֹ בְּיוֹמוֹ יֵאָכֵל הוּא לִיהַ
קְרָא יִתִּירָא לְדִרְשָׂא:

שְׁלָמֵי נִזִּיר. אֵיל נִזִּיר הַטַּעוֹן לְחֵם
כְּמוֹתָה:

וּשְׁלָמֵי פֶסַח. חֲגִיגַת אַרְבַּעַה עֶשֶׂר
אֲבַל שְׁלָמִים בַּעֲלָמָא לֹא מְצִי
לְרַבּוּי דְּהָא כְּתִיב בְּהִדְיָא בְּהוּ
שְׁנֵי יָמִים בְּיוֹם זְבַחְכֶּם יֵאָכֵל
וּמִמַּחֲרַת:

ה'ג א"כ לִימָא קְרָא לֹא תוֹתִירוּ.
כְּדְכְּתִיב בְּכָל שְׂאֵר הַנּוֹתֵרִים לְשׁוֹן
נוֹתֵר:

וְעוֹד טַעְמָא דְר' יְהוּדָה ע"כ
סְבָרָא הוּא. וְלֹא מְרִיבֵי דְקְרָא
אֵלּא ס"ל דְּהוּאֵיל וּמִיפְסִיל
בְּהוֹצָאָה וּבְהִינוּחַ מִיפְסִיל נְמִי
בְּמַחֲשַׁבְתָּ הוֹצָאָה וְהִינוּחַ:

²²⁹ וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָ וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָ בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ

²³⁰ וּבִשְׂרֵי זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמִיו בְּיוֹם קְרָבָנוּ יֵאָכֵל לֹא יִנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָ

דתניא:

"אמר להם רבי יהודה:

**אי אתם מודים שאם הניחו למחר שהוא פסול?
אף חישב להניחו למחר - פסול".**

אלא טעמא דרבי יהודה סברא הוא!

וניפלוג נמי רבי יהודה בכולהו!

בהי נפלוג?

בשובר עצמות הפסח ולאכול ממנו נא - זיבחה גופיה מי מיפסיל?

על מנת שאיכלהו טמאים ושיקריבוהו טמאים, זיבחה גופיה מי מיפסיל?!
שיאכלהו ערלים ושיקריבוהו ערלים, זיבחה גופיה מי מיפסיל?!

לישנא אחרינא:

כל כמיניה?!

לערב דמן בדם הפסולין,

רבי יהודה לטעמיה, דאמר: אין דם מבטל דם.

ליתן את הניתנין למעלה למטה, למטה למעלה,

רבי יהודה לטעמיה, דאמר: שלא למקומו נמי מקומו קרינא ביה.

ולפלוג בניתנין בפנים שנתנו בחוץ,

והניתנין בחוץ שנתנו בפנים!

קסבר רבי יהודה בעינן מקום שיהא משולש, בדם בבשר ובאימורין.

ומי אית ליה רבי יהודה האי סברא?

והתניא:

"רבי יהודה אומר:

"דבר רע" (דברים יז, א) - ריבה נאן: חטאת ששחטה בדרום,

וחטאת שנכנס דמה לפנים - פסולה!"

ולית לרבי יהודה שלישי?!

והתני:

"אמר רבי יהודה:

הכניס בשוגג בשר" (זבחים פב.),

הא במזיד - פסול,

וקיימא לן: בשכיפר.

השתא, ומה התם עיילי עיילא, אי כיפר - אין,

אי לא כיפר לא, הכא דחשיב חשובי - לא כל שכן?

תרי תנאי ואליקא דרבי יהודה.

וסבר רבי יהודה: חטאת ששחטה בדרום איך היא חייב?!

והתניא:

"רבי יהודה אומר:

יכול חטאת ששחטה בדרום יהא חייב?

תלמוד לומר: **"לא תזבח לה' אלהיך שור ושה ... כל דבר רע" (דברים יז, א),**

על "דבר רע" - אתה מחייבו,

ואי אתה מחייבו על חטאת ששחטה בדרום!"

תרי תנאי אליקא דרבי יהודה.

רש"י

שאם הניח למחר שהוא פסול. דדם

נפסל בשקיעת חמה:

ונפלוג נמי ר' יהודה בכולהו. הואיל

וטעמא מהאי סברא הוא נפלוג

בכולהו הנך דמתני דקתני כשר

ומשנין בהי מינייהו נפלוג:

מי קא מיפסיל. אם היה שובר את

העצמות או אוכל נא:

שיקריבוהו טמאים מי קמיפסיל.

והאי יקריבוהו באימורין קאמר

דומיא דיאכלהו בבשר וכן אם יאכלו

טמאים או ערלים זבח שזרק דמו

כהלכתו מי פסיל הקרבן למפרע

מלרצות:

ה'ג לישנא אחרינא כל כמיניה. מי

ישמע לו להקריבו בפסול הכהנים

טמאים לא ישמעו לו וכן הערלים

להקריב למזבח בעבירה או לאכול

קדש בעבירה הלכך אין מחשבתו

מחשבה בדבר התלוי באחרים:

לערב דמן בדם כו'. כולי האי משינויא

כלומר ואי איפליג בלערב דמה כו' אין

דם מבטל דם וכיון דעירוב לא פסיל

מחשבת עירוב [נמין] לא פסיל:

ליתן את הניתנין כו'. ליפלוג

במחשבה שלא במקומו:

ר' יהודה לטעמיה. דאמר אפילו

יהביה חוץ למקומו לא מיפסיל זיבחה

מלרצות דשלא במקומו כמקומו דמי

בפ"ב (לעיל כז). דאוקימנא מתניתין

דחישב ליתן את הניתנין למטה

למעלה כו' דס"ל לתנא דשלא במקומו

כמקומו דמי דמסקנא מידי דהוה

אמחשבת הינוח ואלבא דר' יהודה:

ולפלוג בליתן את הניתנין בפנים

בחוץ. והניתנין בחוץ שחשב ליתן

בפנים קא מקשי דהתם ודאי אי הוה

יהיב חטאת החיצונה בפנים מיפסילא

דכתיב וכל חטאת אשר יובא וגוי

(ויקרא ו):

קסבר רבי יהודה. מחשבה ליתן את

הניתנין בחוץ בפנים לא פסילא דגבי

מחשבת חוץ לזמנו כתוב שלישי

ודרשינן שיהא אותו חוץ משולש בדם

ובשר ואימורין דהיינו חוץ לעזרה

ממש שבשעת היתר הבמות נשתלש

בכל אלה הלכך גזירת הכתוב דפסול

חוץ למקומו אבל להכניסו לפנים לאו

מחשבה היא:

דבר רע. לא תזבח לה' אלהיך שור

ושה אשר יהיה בו מום וגוי ריבה כאן

אזוהרה שלא ישחוט החטאת בדרום:

וחטאת שנכנס דמה לפנים כו'.

כלומר לא תזבחנו ע"מ להכניס דמה

לפנים ולא בהכנסה ממש קמזהר

ליה אלא במחשבת הכנסה דהא

בזביחה קאי וקא קרי ליה דבר רע

אלמא מיפסיל:

הכניס בשוגג בשר. בפרק כל הזבחים

שנתערבו וקיימא לן התם בגמרא

בשילהי פירקין דהא דדייקין הא

מזיד פסול בשכיפר בשנתן ממנו על

מזבח הפנימי הוא דקפסיל רבי יהודה

ולא מיפסיל בהכנסה:

והשתא ומה כו'. דאיכא למשמע

מיניה דכל שכן דמחשבת הכנסה לא

פסיל:

יהא חייב. מלקות:

דבר רע. מום בגלוי שהוא מגונה קרי

דבר רע בבכורות בפרק על אלו מומין

(דף לו.):

רש"י

ומודה רבי יהודה. בחישוב על מנת להניח שחוזר וקובעו לפיגול אם חזר וחישוב בעבודה שניה על מנת לאכול חוץ לזמנו ולא אמרי' כבר נפסל במחשבת הינוח:

אמר רבא תדע. דמחשבת הינוח לרבי יהודה לאו כמחשבת חוץ למקומו ושלא לשמו היא לאפוקי מידי פיגול דהא פיגול דשוחט על מנת לזרוק את דמו למחר לפני זריקה לאו כלום היא ואין המחשבה מועלת עד שיזרק הדם היום דבעינן קרב כל מתיריו ומיהו מחשבה קמייטא מחשבת הינוח הוי וכי זריק ליה אתיא זריקה וקבעי ליה ולא אמרי' הואיל ומעיקרא פיגול לא חיילא איפסיל ליה במחשבת הינוח וכי זריק ליה או בפיגול או בשתיקה לא ליחול פיגול:

התם חד מחשבה. דלא שינה מחשבתו הראשונה והיא היתה לשם פיגול:

תרי מחשבות. והאחד שם פסול לה ולא שם פיגול:

כשר. כדאמרינן במתני' לדברי הכל:

למחר פסול. חישוב ליתן למחר את הניתנין למטה למעלן ואוקי בפרק שני משום מחשבת הינוח כרבי יהודה ולא משום מחשבת נתינת מחר דא"כ פיגול מיבעיא ליה אלמא לא הוי פיגול דזריקה דלא כשר באכילה לא אתיא לידי פיגול וקתני חזר וחישוב בו אלמא לא מיבעי תו פיגול:

[שחטו על מנת: להניח את דמו,

או אימוריו למחר,

או להוציאן לחוץ,

רבי יהודה פוסל, וחכמים מכשירין].

אמר רבי אבא:

ומודה רבי יהודה: שחוזר וקובעו לפיגול.

אמר רבא:

תדע פיגול, לפני זריקה - לא כלום הוא, ואתיא זריקה וקבעה לה בפיגול.

ולא היא,

התם - הוא חדא מחשבה היא,

הכא - תרי מחשבות.

איתיביה רב הונא לרבי אבא:

"ליתן את הניתנין למעלה למטה, למטה למעלה,

לאלתר - בשר.

חזר וחישוב חוץ למקומו - פסול,

ואין בו פרת,

חוץ לזמנו - פיגול,

וחייבין עליו פרת.

למחר - פסול,

חזר וחישוב בין חוץ לזמנו,

בין חוץ למקומו - פסול,

ואין בו פרת."

תויבתא דרבי אבא!

תויבתא.

12. לוב

רפ"י

חישב שיאכלוהו טמאים למחר.
פיגול ולא אמרינן לאו מחשבה
היא דאכילת טמאים לא חזיא
והוי כמחשב מחשבת פסול:
תדע. דמחשבת אכילת פסול לא
מפקא מידי פגול בר מחשבת חוץ
למקומו (ולזמנו) דהא בשר לפני
זריקה לא חזי לאכילה וכי
מחשב ביה בשחיטה ע"מ
לאוכלה למחר מפגיל דהשתא
אכילה פסולה היא בלא שום
פיגול:
התם זריק ומיחזי. ואשתכח
דלמחר אי לאו משום פיגול הוה
חזיא לאכילה:

אמר רב חסדא אמר רבינא בר סילא:
חישב שיאכלוהו טמאים למחר - חייב.

אמר רבא:
תדע, בשר לפני זריקה לא חזי,
וכי מחשב ביה - מיפסיל.

ולא היא,
התם - זריק ומיחזי,
הכא - לא מיחזי קלל.

כ"י

שלא הורמה. די חלות הנתרמות לכהן מארבעה מינין שבה דכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה וגוי (ויקרא ז):

משום טומאה. אם אכלן בטומאת הגוף ואע"ג דקיי"ל שאין ניתר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה האי כיון דאיזרק דם ניתר לטהורין קרינן ביה ואע"ג דאין פסח נאכל אלא צלי וחלות התודה עד שירמו:

ה"ג אשר לה' לרבות אימורי קדשים קלים לטומאה. והנפש אשר תאכל מבשר זבח השלמים אשר לה':

לטומאה. להתחייב כרת האוכלן בטומאת הגוף דאשר לה' יתירא הוא למידרש ביה דבר שהוא עולה לגבוה:

אמר רב חסדא:

מרגלא בפומיה דרב דימי בר חיינא:
בשר פסח שלא הוצלה,
ולחמי תודה שלא הורמו,
חייבין עליהן משום טומאה.

אמר רבא:

תדע,

דתנא:

"אשר לה'"²³² (ויקרא ז, ט) - **לרבות אימורי קדשים קלים לטומאה.**
אלמא: אף על גב דלאו בני אכילה נינהו - חייבין עליהן משום טומאה,
הכא נמי, אף על גב דלאו בני אכילה נינהו - חייבין עליהן משום טומאה.

ולא היא,

התם - אימורי קדשים קלים חזו לגבוה,
לאפוקי: בשר פסח שלא הוצלה,
ולחמי תודה שלא הורמו,
דלא חזו לא לגבוה ולא להדיוט.

לישנא אחריןא²³³:

הא אימורין לא חזו!

ולא היא,

הנה - חזו למילתיהו,
והני - לא חזו כלל.

הדרן עלך כל הפסולין

²³² והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונקרתה הנפש ההוא מעמיה
²³³ במהדורת וילנא כל הלישנא אחרינא בסוגרים עגולות, ומסורת הש"ס לא גורס.